

**LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS
KAUNO APYGARDOS SKYRIUS**

S P R E N D I M A S

2025 m. liepos d. Nr. 21RE1- (AG1-157/08-2025)
Kaunas

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Komisijos narių Birutės Pranevičienės (Komisijos posėdžio pirmininkė ir pranešėja), Daivos Bereikienės ir Lionelos Gelmanienės,

sekretoriaujant Jurgitai Daučiūnaitei,

dalyvaujant pareiškėjui (duomenys neskelbtini),

dalyvaujant Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos įgaliotai atstovei (duomenys neskelbtini),

viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotoliniu vaizdo konferencijos būdu išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo (duomenys neskelbtini) skundą dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos Kaimo plėtros ir paramos regionams departamento Kauno paramos administravimo skyriaus sprendimo panaikinimo.

Komisija

n u s t a t ė:

Pareiškėjas (duomenys neskelbtini) (toliau – pareiškėjas, paramos gavėjas) pateikė Komisijai skundą, kuriuo prašo: „*Panaikinti 2025-04-28 NMA sprendimą, kuriuo man pritaikyta 8 096 Eur dydžio sankcija, tai yra priimtas sprendimas neišmokėti likusios 7 360,00 Eur paramos sumos bei susigrąžinti išmokėtą 736,00 Eur sumą.*“

Paaaiškino, kad 2022-07-26 Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – atsakovė, NMA, Agentūra) Kaimo plėtros ir paramos regionams departamento Kauno paramos administravimo skyriui (toliau – Skyrius) pateikė paraišką Nr. 19JU-KU-22-1-04546-PR001 pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ (toliau – ir Paraiška). 2022-10-28 sprendimu pareiškėjui skirta 36800,00 Eur paramos suma. Pareiškėjas įsipareigojo įgyvendinti projektą Nr. 19JU-KU-22-1-04546-PR001 „(duomenys neskelbtini) ūkio įsikūrimas“. 2022-11-08 pareiškėjui buvo išmokėtas 29440,00 Eur avansas. 2025-02-27 pateiktas mokėjimo prašymas Nr. 19JU-KU-22-1-04546-MP002 ir galutinė projekto įgyvendinimo ataskaita Nr. 19JU-KU-22-1-04546-PI001. Vertinant galutinį mokėjimo prašymą ir galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą buvo nustatyta, kad pareiškėjas nesilaikė įsipareigojimo, susijusio su atrankos kriterijumi, t. y. įgyvendinus verslo planą ne mažiau kaip 50 proc. teisėtais pagrindais valdomų žemės ūkio naudmenų užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais (bulvėmis, grybais). Įvertinus pareiškėjo pateiktos 2024 metų tiesioginių išmokų deklaracijos duomenis, nustatyta, kad specializuotais daržininkystės augalais pareiškėjas užsodino 3,20 ha, o tai sudaro 41,5 proc. nuo viso deklaruoto pareiškėjo ploto arba 45,03 proc. nuo teisėtais pagrindais valdomo ploto. Įvertinus pateiktą pažymą apie žemės ūkio veiklos pajamas 2024 kalendoriniais metais, nustatyta, jog pajamos iš daržininkystės veiklos sudaro 92,09 proc. visų veiklos pajamų. Nustačius pažeidimus, NMA pritaikė pareiškėjui 8096,00 Eur dydžio sankciją, t. y. neišmokėti likusios 7360,00 Eur paramos sumos bei susigrąžinti išmokėtą 736,00 Eur sumą.

Pareiškėjas rėmėsi Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014-08-26 įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ 188, 189, 191 punktais, Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones taikymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014-12-04 įsakymu Nr. 3D-929 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones taikymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – ir Metodika, Sankcijų taikymo metodika) 4, 5, 9, 10 punktais; Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.212 straipsnio 1 dalimi. Pareiškėjas citavo Europos Teisingumo Teismo praktiką dėl *force majeure*.

Pareiškėjas skunde prašo Komisijos atsižvelgti į nurodytas aplinkybes:

Pirma, išipareigojimą, kad ne mažiau kaip 50 proc. pareiškėjo teisėtais pagrindais valdomų žemės ūkio naudmenų būtų užsodinta daržininkystės augalais, pareiškėjas vykdė tiek, kiek tai buvo objektyviai įmanoma. Iš realiai naudotino žemės ploto – 3,36 ha – net 3,2 ha buvo apsodinta bulvėmis. Tai sudaro apie 97 proc. viso naudotino ploto. Todėl manyti, kad pareiškėjas nevykdė šio išipareigojimo, pareiškėjo nuomone, yra neteisinga, nes visa žemė buvo tinkama daržininkystei, nes dalis jos yra saugomos pievos ar kitaip apribota teisės aktuose. Tai nebuvo pareiškėjo pasirinkimas ar neveikimas – tai objektyvios sąlygos, nuo pareiškėjo nepriklausančios.

Antra, nors NMA konstatavo, kad pareiškėjas nepasiekė atrankos kriterijų dėl ploto, pareiškėjo veiklos rezultatai aiškiai parodo priešingai. 2024 metais net 92,09 proc. visų pareiškėjo gautų pajamų sudarė pajamos iš daržininkystės – tai reiškia, kad ūkinę veiklą pareiškėjas vykdė intensyviai ir kryptingai pagal patvirtintą verslo planą. Pareiškėjo nuomone, visiškai natūralu, kad pirmuosius ūkio kūrimo metus visų techninių rodiklių gali būti sudėtinga pasiekti, ypač kai veikla pradedama nuo nulio ir kai realiai dirbamos žemės plotai yra riboti.

Trečia, visas ūkis buvo pradėtas kurti tik po to, kai motina pareiškėjui padovanojo žemę. Paraiškos teikimo metu pareiškėjas neturėjo nei nuosavybės, nei ūkininkavimo patirties. Be to, dalis pareiškėjo gautos žemės, nebuvo tinkama daržininkystei dėl ekologinių apribojimų. Dėl informacijos stokos ir nepatyrimo pareiškėjas padarė klaidą deklaruodamas vieną iš motinos pievų, kuri turėjo įtakos skaičiavimui, bet ne realiai veiklai. Šias klaidas pareiškėjas pripažino ir paaiškino raštu NMA. Pareiškėjo elgesys buvo sąžiningas, skaidrus, o veikla vykdyta realiai – ne formaliai, o faktiškai.

Ketvirta, pareiškėjas rėmėsi CK 1.5. straipsnio 1, 4 dalimis dėl teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principų taikymo. Nurodė, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, jog teisinga ir protinga laikytina tokia nuobauda, kurią paskyrus gali būti pasiekti nuobaudos tikslai ir kuri, vertinant pažeidimo pobūdį, aplinkybes, pažeidėjo asmenybę, nėra per griežta. Rėmėsi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktika, kad administracinės sankcijos turi būti taikomos laikantis proporcingumo principo – jų dydis turi būti pagrįstas pažeidimo reikšmingumu. Mano, kad NMA sprendimas taikyti 22 proc. sankciją nuo visos paramos sumos yra akivaizdžiai neproporcingas. Pareiškėjo veikla buvo reali, orientuota į daržininkystę, pajamos gautos beveik išimtinai iš planuotos veiklos, deklaruoti plotai – maksimaliai galimi. Net jei ir buvo fiksuotas tam tikras techninis neatitikimas, pareiškėjo nuomone, tai neturėjo būti pagrindas tokiai griežtai finansinei sankcijai. Būtų pakakę įspėjimo, rekomendacijos ar mažesnės sankcijos. Pareiškėjo nuomone, priimtu sprendimu jis baudžiamas ne už neveiklumą, o už objektyviai neišvengiamą situaciją.

Penkta, tai, kad pareiškėjas buvo naujas ūkininkas, sąžiningai siekiantis įgyvendinti verslo planą, aktyviai vykdamas išipareigojimus, siekdamas plėtros bendravo su institucijomis, turėjo būti vertinama kaip lengvinanti aplinkybė. Vietoje to pareiškėjas buvo nubaustas ir atsidūrė situacijoje, kurioje bausmė nesuderinama su pareiškėjo veiklos rezultatais. Toks sprendimas, pareiškėjo nuomone, ne tik neteisingas, bet ir demotyvuoja toliau tęsti veiklą ar naudotis valstybės teikiama parama.

Šešta, 2025 m. pareiškėjas jau deklaravo 3,8 ha bulvių, t. y. daugiau nei išipareigojo, ir tai aiškiai parodo, kad pareiškėjo tikslas visą laiką buvo aktyviai vykdyti daržininkystės veiklą ir plėsti ūkį. Tai, kad neatitikimas buvo laikinas ir sąlygotas techninių/deklaravimo sistemos apribojimų bei

faktinių teritorijos pakitimų, rodo, kad sankcija buvo ne tik neproporcinga, bet ir pritaikyta dėl aplinkybių, kurios nepriklausė nuo pareiškėjo valios ir nebuvo nulemtos pareiškėjo neveikimo.

Septinta, jeigu iš pareiškėjo būtų prisiteisti šie pinigai, tuomet nukentėtų ne tik pareiškėjas, tačiau ir kiti Lietuvos gyventojai, kurie perka iš pareiškėjo produkciją, kadangi tokio dydžio skolų turėjimas tikrai apsunkintų tolimesnį darbų vykdymą, produkcijos išgavimą bei realizavimą. O šiuo projektu realiai ir yra siekiama skatinti Lietuvos ūkį, su tikslu, kad kiti Lietuvos gyventojai galėtų gauti natūralius produktus.

Aštunta, pareiškėjas nurodo, kad jis padarė pažeidimą pirmą kartą (praityje nebuvo kitų nusizengimų ar taisyklių nesilaikymo). Todėl mano, kad į tai reiktų atsižvelgti, numatant proporcingą ir tinkamą nuobaudą.

Komisijos posėdyje palaikė savo reikalavimą ir nurodė, kad šiuo metu yra apsodinęs didesnę plotą žemės ūkio naudmenų ir tai liudija jo ketinimą plėsti ūkį. Pareiškėjas posėdžio metu pripažino, kad yra padaręs pažeidimą, nekvestionavo ir jo apimties, tik nurodė, jog neaiškus sankcijos dydžio apskaičiavimo mechanizmas ir laikėsi pozicijos, jog už šį pažeidimą atsakovė galėtų taikyti mažesnę sankciją.

Agentūra su pareiškėjo skundu nesutinka ir prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Agentūra atsiliepime, pasisakydama dėl faktinių ir teisinių aplinkybių, nurodo, jog pareiškėjas NMA Kaimo plėtros ir paramos regionams departamento Kauno paramos administravimo skyriui 2022-07-26 pateikė paraišką Nr. 19JU-KU-22-1-04546-PR001 paramai gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“. 2022-10-28 pareiškėjui buvo išsiųstas raštas „Dėl paramos skyrimo“, kuriuo pareiškėjas buvo patvirtintas paramos gavėju ir pareiškėjo projektui Nr. 19JU-KU-22-1-04546-PR001 „(duomenys neskelbtini) ūkio įsikūrimas“ (toliau – Projektas) įgyvendinti buvo skirta 36800,00 Eur dydžio paramos suma. Pasirašydamas Paraišką pareiškėjas įsipareigojo įgyvendinti Projektą ir prisieimė Įgyvendinimo taisyklėse (*Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2019 metų, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr. 3D-309 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ įgyvendinimo taisyklių, taikomų nuo 2019 metų, patvirtinimo“*) nustatytus įsipareigojimus. 2022-11-08 pareiškėjui avansu išmokėta 29440,00 Eur pirma paramos dalis. 2025-02-27 pareiškėjas pateikė galutinį mokėjimo prašymą Nr. 19JU-KU-22-1-04546-MP002 (toliau – Mokėjimo prašymas) ir galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą Nr. 19JU-KU-22-1-04546-PI001 (toliau – Projekto įgyvendinimo ataskaita).

Agentūra akcentuoja, kad Įgyvendinimo taisyklių 30.2.3 papunktyje nurodyta, jog „pareiškėjas, kuriantis daržininkystės, uogininkystės, sodininkystės ūkį (kai pajamos iš kurio nors nurodyto žemės ūkio sektoriaus, įgyvendinus verslo planą ir visu verslo plano kontrolės laikotarpiu, sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų), įsipareigoja, kad, įgyvendinus verslo planą ir visu kontrolės laikotarpiu, ne mažiau kaip 50 proc. jo teisėtai pagrinde valdomų žemės ūkio naudmenų (toliau – ŽŪN) bus užsodinta kuriamo ūkio specializacijos augalais, – suteikiama 15 balų“. Paraiškos skyriaus „Kita informacija“ dalyje „Paramos paraiškų atrankos pirmumo kriterijai“ pareiškėjas pažymėjo, kad įsipareigoja įgyvendinęs verslo planą ir visą kontrolės laikotarpį ne mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrinde valdomų ŽŪN užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais (daržininkystės) bei kad ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų sudarys pajamos iš daržininkystės veiklos (pajamos iš bulvių, grybų). Paraiškos pateikimo metu, vadovaujantis Nekilnojamojo turto registro (toliau – NTR) duomenimis, VĮ Žemės ūkio duomenų centro (toliau – ŽŪDC) duomenimis, valdė 6,6266 ha ŽŪN, iš kurių verslo plane numatė apsodinti daržininkystės augalais 3,37 ha ŽŪN (50,9 proc.), t. y. 3,36 ha ŽŪN bulvių ir 0,01 ha ŽŪN grybų. Pareiškėjui už tai suteikta 15 atrankos balų.

Nurodo, kad vertinant Mokėjimo prašymą ir Projekto įgyvendinimo ataskaitą buvo nustatyta, kad pareiškėjas nesilaikė įsipareigojimo, susijusio su atrankos kriterijumi, t. y. įgyvendinus verslo planą ne mažiau kaip 50 proc. teisėtais pagrindais valdomų žemės ūkio naudmenų užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais (bulvėmis, grybais). Vadovaujantis NTR, ŽŪDC duomenimis, pareiškėjas nuo 2024-05-22 panaudos teise be turimos nuosavos žemės 6,6266 ha ŽŪN papildomai valdo 0,48 ha ŽŪN – iš viso valdo 7,1066 ha ŽŪN. 2024-05-23 pareiškėjas pateikė tiesioginių išmokų deklaraciją, kurioje deklaruotas 7,71 ha plotas, iš kurio 3,20 ha plote deklaruotos bulvės, 0,53 ha plote deklaruotos daugiametės pievos, 3,97 ha – meldinių nendrinukių buveinių išsaugojimas natūraliose ir pusiau natūraliose pievose, 0,01 ha yra netinkami paramai plotai. Akcentuoja, kad įvertinus pareiškėjo pateiktos 2024 metų tiesioginių išmokų deklaracijos duomenis, nustatyta, jog specializuotais daržininkystės augalais pareiškėjas užsodino 3,20 ha, o tai sudaro 41,5 proc. nuo viso deklaruoto pareiškėjo ploto arba 45,03 proc. nuo teisėtais pagrindais valdomo ploto. Įvertinus pateiktą pažymą apie žemės ūkio veiklos pajamas 2024 kalendoriniais metais, nustatyta, jog pajamos iš daržininkystės veiklos sudaro 92,09 proc. visų veiklos pajamų.

Paaikrina, kad 2023-03-15 pareiškėjas pateikė prašymą (reg. Nr. BR5.1-4062), nes perėmė mamos (duomenys neskelbtini) valdą Nr. (duomenys neskelbtini) ir įsipareigojimus. 2023-06-15 pranešimas Nr. 5504188 „Dėl skirtos išmokų sumos“. Nurodo, kad 2025-04-14 pareiškėjui el. paštu buvo išsiųstas paklausimas Nr. S-KK-0468770 (toliau – Paklausimas) ir paprašyta paaiškinti, kodėl 2024 metais nebuvo laikomasi įsipareigojimo, kuriant daržininkystės, uogininkystės, sodininkystės ūkį (kai pajamos iš kurio nors nurodyto žemės ūkio sektoriaus, įgyvendinus verslo planą ir visą verslo plano kontrolės laikotarpį, sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų), įgyvendinus verslo planą ir visą kontrolės laikotarpį, ne mažiau kaip 50 proc. teisėtais pagrindais valdomų ŽŪN užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais. Agentūra 2025-04-16 gavo pareiškėjo paaiškinimą Nr. 001 (reg. Nr. BR5.1-6793) (toliau – Atsakymas), kuriame jis nurodė aplinkybes ir priežastis, turėjusias poveikį įsipareigojimų nevykdymui. Tačiau NMA, atsižvelgusi į nurodytas aplinkybes, dėl kurių pareiškėjas 2024 metais neįvykdė įsipareigojimų, padarė išvadą, kad šios aplinkybės nepriskiriamos *force majeure* ar kitoms išimtinėms aplinkybėms.

Pažymi, kad vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Administravimo taisyklės) 188 punkte nurodyta, netinkamai įgyvendinančiam projektą paramos gavėjui gali būti taikomos Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos sankcijos. Gali būti taikomos tokios sankcijos: paramos dydžio sumažinimas, paramos neskyrimas, reikalavimas grąžinti visą ar dalį sumokėtos paramos, kitos poveikio priemonės dėl su gauta arba prašoma parama susijusių įsipareigojimų nevykdymo ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymo. Administravimo taisyklių 189 punkte nurodyta, kad detali sankcijų apskaičiavimo ir taikymo tvarka nustatyta Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones taikymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones taikymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Sankcijų taikymo metodika) ir atskirų priemonių įgyvendinimo taisyklėse. Administravimo taisyklių 243 punkte nurodyta, kad NMA gali nustatyti pažeidimą, jei pareiškėjas arba paramos gavėjas pažeidžia Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos paramos gavimo ir naudojimo sąlygas: 1) nesilaiko su skirta parama susijusių įsipareigojimų, nepasiekia priežiūros rodiklių, nepasiekia arba neišlaiko atitikties atrankos kriterijams ir (arba) tinkamumo sąlygoms (Administravimo taisyklių 243.2 p. p.); 2) vykdydamas projektą, pažeidžia Lietuvos Respublikos ir (arba) ES teisės aktų reikalavimus, kiek jie yra susiję su projekto įgyvendinimu (Administravimo taisyklių 243.3 p. p.); 3) pažeidžia kitas paramos skyrimo ir naudojimo sąlygas (Administravimo taisyklių 243.12 p. p.). Taip pat pažymi, kad Įgyvendinimo taisyklių 41 punkte nurodyta, kad netinkamai įgyvendinančiam (įgyvendinusiame) verslo planą paramos gavėjui gali būti taikomos Sankcijų taikymo metodikoje numatytos sankcijos. Sankcijų taikymo metodikos 9 punkte nurodyta, kad tais atvejais, kai pažeidimas yra padarytas dėl

nenugalimos jėgos (*force majeure*) arba išimtinių aplinkybių, sankcijos netaikomos. Tačiau, išnykus nenugalimos jėgos arba išimtinėms aplinkybėms, pareiškėjai, paramos gavėjai ir partneriai privalo laikytis prisiimtų įsipareigojimų ir (arba) teisės aktuose nustatytų reikalavimų. Pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris privalo raštu, išskyrus atvejus, kai yra paskelbta nepaprastoji padėtis, ekstremalioji situacija ar karantinas, informuoti NMA apie nenugalimos jėgos (*force majeure*) arba išimtinių aplinkybių atsiradimą ir išnykimą per 15 darbo dienų nuo tada, kai apie jas sužinojo.

Nurodo, jog 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (toliau – Reglamentas Nr. 1306/2013) 2 straipsnio 2 dalyje pateiktas pavyzdinis *force majeure* aplinkybių sąrašas: paramos gavėjo mirtis, ilgalaikis paramos gavėjo profesinis nedarbingumas, didelė gaivalinė nelaimė, turinti didelį poveikį valdai, gyvuliams skirtų pastatų valdoje sugriuvimas dėl nelaimingo atsitikimo, epizootinė arba augalų liga, kuria atitinkamai serga dalis paramos gavėjo gyvulių ar pasėlių arba visi jo gyvuliai ar pasėliai, visos valdos arba didelės jos dalies ekspropriacija, jei ta ekspropriacija negalėjo būti numatyta paraiškos pateikimo dieną.

Pažymi, kokios išimtinės aplinkybės nurodytos Sankcijų taikymo metodikos 10 punkte „jei pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris įrodo, jog dėl jų buvimo negalėjo laikytis prisiimtų įsipareigojimų ir (arba) teisės aktuose nustatytų reikalavimų: pareiškėjo, paramos gavėjo ar partnerio nedarbingumas, privalomoji karo tarnyba, kai paramos gavėjas yra fizinis asmuo arba kai fizinis asmuo yra vienintelis paramos gavėjo juridinio asmens akcininkas (ar jam prilygintas asmuo) ir vadovas, gaisras (tuo atveju, kai pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris tinkamai laikosi gaisrinės saugos reikalavimų), meteorologiniai reiškiniai, turėję didelį poveikį įsipareigojimų vykdymui, epizootinės ligos, augalų ligos, kompetentingų institucijų funkcijų netinkamas vykdymas, t. y. teisės aktuose nustatytų funkcijų nevykdymas laiku ar kito pobūdžio netinkama veika, embargas, pareiškėjui, paramos gavėjui ar partneriui yra pritaikyta sankcija pagal su plotais susijusių Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonę ir (arba) sankcija už su tiesioginėmis išmokomis susijusių įsipareigojimų nevykdymą ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymą, tiekėjų ir (arba) rangovų bankrotas, tiekėjų ir (arba) rangovų sutartinių įsipareigojimų nevykdymas, kai pateikiami įrodymai, kad pasirenkant tiekėjus ir (arba) rangovus jie buvo patikimi kontrahentai, nuosavybės perėmimas visuomenės poreikiams, nepaprastoji padėtis, ekstremalios situacijos paskelbimas, paskelbtas karantinas, kitos aplinkybės (nepriklausiusios nuo pareiškėjo, paramos gavėjo ar partnerio valios), turėjusios didelį poveikį įsipareigojimų vykdymui.“

Akcentuoja, kad pareiškėjas nesilaikė Paraiškoje prisiimtų įsipareigojimų, susijusių su Projekto atrankos kriterijais. Atsakyme į Paklausimą nepagrindė išimtinių aplinkybių ar nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių, buvusių 2024 metais, kurios patenka į Reglamento Nr. 1306/2013 2 straipsnio 2 dalyje pateiktą pavyzdinį *force majeure* aplinkybių sąrašą. Pareiškėjas, teikdamas Paraišką, prisiėmė įsipareigojimą pasiekti Projekto atrankos kriterijus bei išlaikyti juos iki Projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Taip pat nurodytos aplinkybės netenkina ir visų 4 teismų praktikos suformuluotų kriterijų, kad galėtų būti pripažįstamos nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybėmis: a) ar aplinkybės atsiranda jau po sutarties sudarymo, paraiškos, mokėjimo prašymo pateikimo, o sutarties sudarymo, paraiškos, mokėjimo prašymo pateikimo metu jų nebuvo ir kurių atsiradimo pareiškėjas / paramos gavėjas negalėjo protingai numatyti; b) ar atsiradusios aplinkybės daro sutarties, prisiimtų įsipareigojimų įvykdymą objektyviai negalimą; c) ar tos aplinkybės atsirado be pareiškėjo / paramos gavėjo kaltės ir valios (tų aplinkybių negalėjo kontroliuoti ar negalėjo joms užkirsti kelio); d) ar pareiškėjas / paramos gavėjas nebuvo prisiėmęs tų aplinkybių atsiradimo rizikos. Pamini, kad Lietuvos teismai ne vienoje byloje yra išplėtoję *force majeure* taikymo praktiką. Bene išsamiausiai ši praktika suformuota Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. lapkričio 22 d. civilinėje byloje Nr. 3K-3-621/2004, kurioje nurodyta, kad CK 6.212 straipsnio prasme nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybėmis galima pripažinti tik tokias aplinkybes, kurios atitinka nurodytus 4 reikalavimus.

Įgyvendinimo taisyklių 41 punkte nustatyta, kad netinkamai įgyvendinančiam (įgyvendinusiame) verslo planą paramos gavėjui gali būti taikomos Sankcijų taikymo metodikoje numatytos sankcijos. Analogiškos nuostatos įtvirtintos ir Administravimo taisyklių 188 ir 189 punktuose.

Apskaičiuojant sankciją už 2024 metus pagal Sankcijų taikymo metodikos 1 priedo lentelės 3 punkto 5 grafos 1 punktą, jei nepasiekiami ir (arba) neišlaikyti Projekto atrankos kriterijai, nustatomas atrankos balų pokytis pagal formulę $D=A-P-K$; nustatytas atrankos balų pokytis $(A54)-(P50)-(K15)=(D-11)$. Vadovaujantis Sankcijų taikymo metodikos 1 priedo lentelės 3 punkto 5 grafos 2.1 papunkčiu (jei $D < 0$, sankcija apskaičiuojama pagal formulę procentais nuo paramos sumos: $S=-D/P \times 100$); apskaičiuotas sankcijos dydis 22 proc. $(-(-11)/50 \times 100)$ nuo skirtos paramos sumos, atsižvelgiant į 2024 metais nustatytus pažeidimus dėl atrankos kriterijų neišlaikymo (skirta pramos suma 36800,00 Eur x 22 proc. = 8096,00 Eur).

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas faktines aplinkybes ir į tai, kad įsipareigojimas neįvykdytas ne dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) ar išimtinių aplinkybių, sprendimu pareiškėjui pritaikyta 8096,00 Eur dydžio sankcija, t. y. priimtas sprendimas neišmokėti likusios 7360,00 Eur paramos sumos bei susigrąžinti išmokėtą 736,00 Eur sumą.

Agentūra atsiliepime, pasisakydama dėl skundo argumentų, nurodo, kad nesutinka su skundo argumentais, kad pareiškėjas įsipareigojimą vykdė tiek, kiek tai buvo objektyviai įmanoma, jog ne visa žemė buvo tinkama daržininkystei, kad tai nebuvo jo pasirinkimas ar neveikimas, kad tai objektyvios sąlygos, nepriklausančios nuo pareiškėjo.

Nurodo, jog pareiškėjas pateikdamas ir pasirašydamas Paraišką įsipareigojo įgyvendinti Projektą ir savo noru bei laisva valia prisiėmė Įgyvendinimo taisyklėse nustatytus įsipareigojimus. Įgyvendinimo taisyklių 30.2.3 papunktyje nurodyta, kad pareiškėjas, kuriantis daržininkystės, uogininkystės, sodininkystės ūkį (kai pajamos iš kurio nors nurodyto žemės ūkio sektoriaus, įgyvendinus verslo planą ir visu verslo plano kontrolės laikotarpiu, sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų), įsipareigoja, kad, įgyvendinus verslo planą ir visu kontrolės laikotarpiu, ne mažiau kaip 50 proc. jo teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN bus užsodinta kuriamo ūkio specializacijos augalais, – suteikiama 15 balų. Pareiškėjas, pasirašydamas Paraišką, Paraiškos IX skyriaus „Kita informacija“ 26 punktu įsipareigojo verslo plano įgyvendinimo metu ir verslo plano kontrolės laikotarpiu užtikrinti atitiktį atrankos kriterijams, už kuriuos Paraiškai buvo suteikti balai. To paties Paraiškos skyriaus 32 punkte pareiškėjas įsipareigojo, kad kurdamas daržininkystės, uogininkystės, sodininkystės ūkį (kai pajamos iš kurio nors nurodyto žemės ūkio sektoriaus, įgyvendinus verslo planą ir visu verslo plano kontrolės laikotarpiu, sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų), įgyvendinus verslo planą ir visu kontrolės laikotarpiu ne mažiau kaip 50 proc. pareiškėjo teisėtai pagrindais valdomų žemės ūkio naudmenų bus užsodinti kuriamo ūkio specializuotais augalais. Atkreiptinas dėmesys, jog Paraiškos XI skyriaus „Pareiškėjo deklaracija“ 1 punkte pareiškėjas patvirtino, kad Paraiškoje ir pateiktuose dokumentuose pateikta informacija yra teisinga, o 9 punkte pareiškėjas sutiko, jog tinkamumas gauti paramą būtų vertinamas pagal pareiškėjo pateiktus ir atitinkamais dokumentais pagrįstus duomenis bei viešuosiuose registruose ius duomenis.

Pažymi, kad sprendime dėl paramos skyrimo pareiškėjui buvo paaiškinta, kad parama suteikiama Įgyvendinimo taisyklėse ir Administravimo taisyklėse numatyta tvarka ir sąlygomis bei priminti įsipareigojimai, kuriuos pareiškėjas prisiėmė pasirašydamas Paraišką, tame tarpe primintas ir įsipareigojimas verslo plano įgyvendinimo metu ir verslo plano kontrolės laikotarpiu užtikrinti atitiktį atrankos kriterijams, už kuriuos Paraiškai suteikti balai (Įgyvendinimo taisyklių 17.18 p. p.), t. y. jei kuriamas daržininkystės ūkis (kai pajamos iš daržininkystės įgyvendinus verslo planą ir visu verslo plano kontrolės laikotarpiu, sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų) – įgyvendinus verslo planą ir visu kontrolės laikotarpiu ne mažiau kaip 50 proc. pareiškėjo teisėtai pagrindais valdomų žemės ūkio naudmenų bus užsodinta kuriamo ūkio specializacijos augalais (suteikta 15 balų) (Įgyvendinimo taisyklių 30.2.3 p. p). Sprendime dėl paramos skyrimo NMA pareiškėjui priminė ir tai, jog NMA, vadovaudamasi Administravimo taisyklių 243 punktu, paramos gavėjui gali nustatyti pažeidimą, jei paramos gavėjas pažeidžia Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos

paramos gavimo ir naudojimo sąlygas – nesilaiko su skirta parama susijusių įsipareigojimų, nepasiekia priežiūros rodiklių, nepasiekia arba neišlaiko atitikties atrankos kriterijams ir (arba) tinkamumo sąlygoms (Administravimo taisyklių 243.2 p. p.).

Paaiškina, kad Paraiškos pateikimo metu, vadovaujantis NTR ir ŽŪDC duomenimis, pareiškėjas valdė 6,6266 ha ŽŪN, iš kurių verslo plane numatė apsodinti daržininkystės augalais 3,37 ha ŽŪN (50,9 proc.), t. y. 3,36 ha ŽŪN bulvių ir 0,01 ha ŽŪN grybų. Už tai pareiškėjui buvo suteikta 15 atrankos balų. Taigi, pareiškėjas pateikdamas ir pasirašydamas Paraišką įsipareigojo įgyvendinti Projektą ir savo noru bei laisva valia prisiėmė Įgyvendinimo taisyklėse nustatytus įsipareigojimus, tame tarpe ir įsipareigojimą, kad įgyvendinęs verslo planą ir visą kontrolės laikotarpį ne mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN užsodins kuriamo ūkio specializacijos augalais (daržininkystės) bei, kad ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų sudarys pajamos iš daržininkystės veiklos (pajamos iš bulvių, grybų). NMA, vertindama pareiškėjo Mokėjimo prašymą ir Projekto įgyvendinimo ataskaitą, vadovaudamasi NTR bei ŽŪDC duomenimis, nustatė, jog pareiškėjas nuo 2024-05-22 panaudos teisę be turimos nuosavos žemės 6,6266 ha ŽŪN papildomai valdo 0,48 ha ŽŪN – iš viso pareiškėjas valdo 7,1066 ha ŽŪN. Pareiškėjo pateiktoje tiesioginių išmokų deklaracijoje deklaruotas 7,71 ha plotas, iš kurio 3,20 ha plote deklaruotos bulvės, 0,53 ha plote deklaruotos daugiametės pievos, 3,97 ha – meldinių nendrinukių buveinių išsaugojimas natūraliose ir pusiau natūraliose pievose, 0,01 ha yra netinkami paramai plotai. Įvertinus pareiškėjo pateiktos 2024 metų tiesioginių išmokų deklaracijos duomenis, nustatyta, kad specializuotais daržininkystės augalais pareiškėjas užsodino 3,20 ha, o tai sudaro 41,5 proc. nuo viso pareiškėjo deklaruoto ploto arba 45,03 proc. nuo teisėtai pagrindais valdomo ploto.

Cituoja LVAT praktiką, kurioje pažymima, kad iš esmės analogiško pobūdžio byloje, pareiškėjas nesilaikė Paraiškos reikalavimų, nepasiekė tų tikslų, kuriems buvo skirta parama, ir neįgyvendino verslo plano, dėl to NMA pagrįstai pareiškėjui paskyrė sankciją. NTR duomenys nėra nuginčyti, yra galiojantys, o pareiškėjo teiginius, jog turėjo būti vertinami tik žemės ūkio veiklai tinkami ŽŪN, o ne visas teisėtai valdomas ŽŪN plotas, teismas vertino kaip pareiškėjui palankius jo paties samprotavimus (LVAT 2024 m. kovo 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-470-492-2024).

NMA paaiškina ir tai, jog atrankos kriterijų nustatymas nėra savitiksliis. Vienas iš priemonės srities prioritetų visuose regionuose didinti visų žemės ūkio veiklų gyvybingumą ir konkurencingumą, skatinti inovacines ūkių technologijas. Akcentuoja, kad pareiškėjo padarytas pažeidimas negali būti laikytinas formaliu, kadangi be 15 atrankos balų, kurie suteikiami už tai, kad pareiškėjas įsipareigojo, jog įgyvendinus verslo planą ir visu kontrolės laikotarpiu, ne mažiau kaip 50 proc. jo teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN bus užsodinta kuriamo ūkio specializacijos augalais (Įgyvendinimo taisyklių 30.2.3 p. p.), pareiškėjo Paraiška netgi nebūtų teikiama tinkamumo gauti paramą vertinimui, nes Paraiška nesurinktų mažiausio balo, t. y. parama pareiškėjui išvis netgi nebūtų skirta. Taigi, NMA, vadovaudamasi aukščiau paminėtu teisiniu reglamentavimu, teisėtai ir pagrįstai sprendė, kad pareiškėjas nesilaikė įsipareigojimo, susijusio su atrankos kriterijumi, t. y. įgyvendinus verslo planą ne mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais (bulvėmis, grybais).

Dėl pareiškėjo argumento, kad įsipareigojimas neįvykdytas dėl ne nuo jo priklausančių sąlygų – NMA pasisako, kad pareiškėjas savanoriškai prisiimdamas įsipareigojimus pagal sprendimą dėl paramos skyrimo, turėjo žinoti apie riziką egzistavimą ir numatyti galimą jų apimtį. NMA atkreipia dėmesį ir į tai, kad patys pareiškėjai yra atsakingi už savo veiksmus, t. y. pareiškėjas teikdamas Paraišką, prisiimdamas įsipareigojimus, prisiėmė ir riziką. Įsipareigojimams taisyklėse, paraiškose numatyti ne šiaip sau – kiekvienas pretenduodamas gauti Europos Sąjungos (toliau – ES) ir Lietuvos valstybės biudžeto lėšomis finansuojamą paramą turi pasverti rizikas ir gerai apgalvoti, ar tikrai sugebės laikytis prisiimtų įsipareigojimų. Visada yra rizika, kad dėl nepalankių oro sąlygų, kenkėjų, ligų ar kitų nenumatytų atvejų ūkis gali išgyventi sunkius laikus ar net neišsilaikyti.

Primena, jog pareiškėjui buvo išsiųstas Paklausimas paprašant paaiškinti, kodėl 2024 m. metais nebuvo laikomasi įsipareigojimo, kuriant daržininkystės, uogininkystės, sodininkystės ūkį (kai pajamos iš kurio nors nurodyto žemės ūkio sektoriaus, įgyvendinus verslo planą ir visą verslo plano

kontrolės laikotarpį, sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų), įgyvendinus verslo planą ir visą kontrolės laikotarpį, ne mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrįstais valdomų ŽŪN užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais. Gavus pareiškėjo paaiškinimą, vadovaudamasi Sankcijų taikymo metodikos 9 punktu NMA vertino, jog pareiškėjo Atsakyme į Paklausimą nurodytos priežastys, nėra laikytinos nenugalimos jėgos (*force majeure*) arba išimtinėmis aplinkybėmis, kurios galėjo sutrukdyti pareiškėjui įvykdyti prisiimtus įsipareigojimus, susijusius su atrankos kriterijų išlaikymu, todėl NMA teisėtai bei pagrįstai priėmė ginčijamą sprendimą.

Pažymi ir tai, kad pareiškėjas prieš pateikdamas Paraišką, pagal 2022-07-14 dovanojimo sutartį gavo iš mamos (duomenys neskelbtini) dovanų žemės sklypus (unikalus Nr. (duomenys neskelbtini) ir unikalus Nr. (duomenys neskelbtini)). Taigi, jau dovanojimo metu pareiškėjas žinojo, jog ne visa žemė bus tinkama daržininkystei, t. y. kad ten yra daugiamečių pievos bei saugomos meldinių nendrinukių populiacijos buveinės. Taip pat pareiškėjas po Paraiškos pateikimo perėmė mamos valdą ir įsipareigojimus (pagal deklaraciją už 2022 m.), tame tarpe ir dėl daugiamečių pievų, meldinių nendrinukių buveinių saugojimo natūraliose ir pusiau natūraliose pievose, kuriuos ir toliau deklaravo (2023 m., 2024 m.). Akcentuoja, kad pareiškėjas, žinodamas savo prisiimtus įsipareigojimus dėl ne mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrįstais valdomų ŽŪN užsodinimo kuriamo ūkio augalais (bulvėmis, grybais), žinodamas mamos įsipareigojimus dėl daugiamečių pievų, meldinių nendrinukių buveinių saugojimo natūraliose ir pusiau natūraliose pievose, savo noru sutiko perimti mamos valdą bei įsipareigojimus. Taigi, tai buvo savanoriškas pareiškėjo pasirinkimas, o ne objektyvios nuo pareiškėjo valios nepriklausiančios aplinkybės.

Papildomai pažymi, jog pareiškėjas pats turi būti suinteresuotas dėti pastangas, siekdamas įvykdyti įsipareigojimus, o kilus neaiškumams, turi būti aktyvus ir kreiptis į NMA dėl kilusių klausimų, bendradarbiauti, ko, šiuo atveju, pareiškėjas nepadarė. Pažymi, jog NMA neatsako už pareiškėjų nepatyrimą, žinių ir patirties trūkumą. Patirties ar žinių stoka negali būti laikoma aplinkybe, leidžiančia nesilaikyti įsipareigojimų. LVAT savo praktikoje yra konstatavęs, kad „<...> pareiškėjo nežinojimas apie Įgyvendinimo taisyklėse aiškiai numatytus reikalavimus <...> neatleidžia pareiškėjo nuo atsakomybės už nustatytą pažeidimą <...>“ (LVAT 2017 m. lapkričio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1873-442/2017).

Sistemiškai aiškindama Įgyvendinimo taisyklių 30.2.3 papunkčio nuostatą, NMA pažymi, kad pajamos iš kuriamo ūkio privalo sudaryti ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų ir tik tada atsiranda reikalavimas / įsipareigojimas ne mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrįstais valdomų ŽŪN užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais. Šiuo atveju NMA nustatė, kad pareiškėjas šio įsipareigojimo neįvykdė – specializuotais daržininkystės augalais pareiškėjas užsodino 3,20 ha, o tai sudaro 41,5 proc. nuo viso deklaruoto pareiškėjo ploto arba 45,03 proc. nuo teisėtai pagrįstais valdomo ploto, todėl pareiškėjo argumentą „Nors NMA konstatavo, kad nepasiekiau atrankos kriterijų dėl ploto, mano veiklos rezultatai aiškiai parodo priešingai. 2024 metais net 92,09 proc. visų mano gautų pajamų sudarė pajamos iš daržininkystės – tai reiškia, kad ūkinę veiklą vykdžiau intensyviai ir kryptingai pagal patvirtintą verslo planą“, laiko atmestinu.

Nesutinka su pareiškėjo vertinimu, kad „Nepaisant mano paaiškinimų ir veiklos esmės, NMA nusprendė taikyti 22 proc. sankciją nuo visos paramos sumos. Toks sprendimas yra akivaizdžiai neproporcingas. <...>. Būtų pakakę įspėjimo, rekomendacijos ar mažesnės sankcijos.“ ir paaiškina, jog apskaičiuojant sankciją už 2024 metus pagal Sankcijų taikymo metodikos 1 priedo lentelės 3 punkto 5 grafos 1 punktą, jei nepasiekti ir (arba) neišlaikyti projekto atrankos kriterijai, nustatomas atrankos balų pokytis pagal formulę $D=A-P-K$; nustatytas atrankos balų pokytis $(A54)-(P50)-(K15)=(D-11)$. Vadovaujantis Sankcijų taikymo metodikos 1 priedo lentelės 3 punkto 5 grafos 2.1 papunkčiu (jei $D < 0$, sankcija apskaičiuojama pagal formulę procentais nuo paramos sumos: $S = -D/P \times 100$); apskaičiuotas sankcijos dydis 22 proc. $(-(-11)/50 \times 100)$ nuo skirtos paramos sumos, atsižvelgiant į 2024 metais nustatytus pažeidimus dėl atrankos kriterijų neišlaikymo (skirta pramos suma 36800,00 Eur x 22 proc. = 8096,00 Eur). Pareiškėjui, už nustatytus pažeidimus, pritaikyta 8096 Eur dydžio sankcija, t. y. priimtas sprendimas neišmokėti likusios 7360,00 Eur paramos sumos bei susigrąžinti išmokėtą 736,00 Eur sumą.

Pažymi, kad aukščiau paminėtoms Sankcijų taikymo metodikos nuostatomis yra būdingas imperatyvus reguliavimo metodas, todėl šiuo atveju NMA nesuteikta diskrecijos teisė spręsti dėl sankcijos dydžio, leidžianti nukrypti nuo imperatyvaus reguliavimo, o kitoks sprendimas, darant tam tikras išlygas atskirų asmenų atžvilgiu (kaip ir pareiškėjo atžvilgiu), būtų ne tik neteisėtas, bet ir pažeistų lygiateisiškumo principą kitų pareiškėjų atžvilgiu, kurie sąžiningai vykdo priimtus įsipareigojimus. Papildomai pažymi, jog viešojo administravimo subjektų veiklai būdingas formalizmo principas, nes jų veikla turi atitikti nustatytas procedūras. Tokių procedūrų nustatymas yra susijęs ir su teisėtumo principo įgyvendinimu, nes viešojo administravimo institucijos turi veikti taip, kaip nustatyta jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose (LVAT 2012-02-17 nutartis administracinėje byloje Nr. A602-1179/2012).

Nurodo, jog LVAT analogiško pobūdžio administracinėje byloje (LVAT 2024 m. kovo 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-470-492-2024) pasisakydamas dėl pažeidimo bei sankcijos adekvatumo ir proporcingumo, pritarė NMA pozicijai, kad NMA pareiškėjui taikyta sankcija nėra nei administracinė nuobauda, nei bausmė, nei žalos atlyginimas, nei teisių praradimas, o tik finansinės paramos, skirtos konkrečiam tikslui pasiekti, susigrąžinimas nepasiekus to tikslo, kuriam ir buvo skirta finansinė parama. Kadangi finansinės paramos tikslai nėra pasiekti, NMA pagrįstai nusprendė susigrąžinti ES paramą. Taigi, nėra pagrindo vertinti, kad pareiškėjui neišlaikius įsipareigojimo, susijusio su atrankos kriterijumi, paramos dalies susigrąžinimas, nepasiekus tikslo, kuriam ir buvo skirta parama, yra neproporcinga ar neadekvati priemonė. Nors pareiškėjas Skunde nurodo, jog „Realiai jeigu iš manęs būtų prisiteisti šie pinigai, tuomet nukentėčiau ne tik aš, tačiau ir kiti Lietuvos gyventojai, kurie perka iš manęs produkciją, kadangi tokio dydžio skolų turėjimas tikrai apsunkintų tolimesnį darbų vykdymą, produkcijos išgavimą bei realizavimą.“, NMA vertinimu, pareiškėjui paskirta sankcija nėra neproporcinga ir nevaržo pareiškėjo teisių ir laisvių daugiau, nei būtina paramos tikslams pasiekti.

Akcentuoja, kad asmuo, siekdamas paramos, savanoriškai įsipareigoja veikti pagal nustatytus paramos teikimo kriterijus ir tik juos įvykdęs gali pretenduoti į paramos išmoką arba, priešingai, jų neįvykdęs ar neatitikdamas, netenka tokios paramos arba ji atitinkamai mažinama. Viena iš NMA funkcijų yra apsaugoti ES ir Lietuvos finansinius interesus, todėl NMA negali skirti paramos lėšų tiems pareiškėjams, kurie pagal teisės aktų nuostatas jų ir negali gauti.

Pažymi, jog NMA sprendimas yra teisėtas ir pagrįstas, kadangi pareiškėjas nesilaikė priimtų įsipareigojimų, žinojo ir sutiko, kad už tai jam gali būti taikomos sankcijos, o NMA nebuvo davusi pareiškėjui garantijų dėl paramos nesusigrąžinimo bei taikydama sankciją NMA atliko išimtinai jai deleguotą funkciją, t. y. veikė pagal suteiktus įgaliojimus. Pareiškėjo nesutikimas su sprendimu nedaro jo neteisėtu ir negaliojančiu. LVAT 2011 m. rugsėjo 12 d. sprendime administracinėje byloje Nr. A146-2693/2011 aiškiai nurodė, kad paramos gavėjo sutikimas ar nesutikimas su pažeidimu pats savaime nėra pagrindas netaikyti sankcijos ar nesiimti paramos grąžinimo priemonių.

Komisijos posėdyje atsakovės atstovė papildomai paaiškino, kad, kadangi padaryto pažeidimo nebebuvo galima ištaisyti, nes buvo pateikta galutinė ataskaita už paskutinius projekto vykdymo metus, todėl nebuvo svarstyta, ar pareiškėjo padarytas pažeidimas yra mažareikšmis, o sankcija buvo skirta pagal teisės aktuose numatytą jos dydžio apskaičiavimą.

Skundas atmestinas

Byloje sprendžiamas ginčas dėl Agentūros 2025-04-28 priimto sprendimo „Dėl neišmokamos likusios paramos sumos ir taikomos sankcijos“, teisėtumo ir pagrįstumo.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas NMA 2022-07-36 pateikė Paraišką; Projektas „(duomenys neskelbtini) ūkio įkūrimas“, prašoma paramos suma 36800,00 Eur.

NMA Kaimo plėtros ir paramos regionams departamento Kauno paramos administravimo skyrius 2022-10-28 raštu Nr. BRK-15269 „Dėl paramos skyrimo“ informavo pareiškėją, kad jis yra patvirtintas paramos gavėju ir jo Projektui įgyvendinti skiriama 36800,00 Eur dydžio paramos suma.

2022-11-08 pareiškėjui avansu išmokėta 29440,00 Eur pirma paramos dalis.

2023-03-15 pareiškėjas pateikė prašymą skirti paramos likutį (reg. Nr. BR5.1-4062), nes perėmė mamos (duomenys neskelbtini) valdą Nr. (duomenys neskelbtini) ir įsipareigojimus.

2025-02-28 pareiškėjas pateikė galutinį Mokėjimo prašymą ir galutinę Projekto įgyvendinimo ataskaitą.

Pareiškėjui el. paštu buvo išsiųstas Paklausimas ir paprašyta paaiškinti, kodėl 2024 metais nebuvo laikomasi įsipareigojimo, kuriant daržininkystės, uogininkystės, sodininkystės ūkį (kai pajamos iš kurio nors nurodyto žemės ūkio sektoriaus, įgyvendinus verslo planą ir visą verslo plano kontrolės laikotarpį, sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų), įgyvendinus verslo planą ir visą kontrolės laikotarpį, ne mažiau kaip 50 proc. teisėtais pagrindais valdomų ŽŪN užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais.

Agentūra gavo pareiškėjo Atsakymą, kuriame jis nurodė aplinkybes ir priežastis, jo manymu turėjusias poveikį įsipareigojimų nevykdymui: „<...> man ši veikla yra nauja, ypač kas liečia dokumentacijas ir visa popierizmą. Prieš pateikiant paraišką paramai neturėjau išvis savo žemės. Po senelių ir tėčio mirties, (duomenys neskelbtini) kaime mama gavo palikimą. Gavus informaciją apie paramas jaunųjų ūkininkų įsikūrimui, kilo noras užsiimti žemės ūkio veikla savo tėvo bei senelių žemėse. Taigi aš gavau iš mamos dovanų 6,87117 ha. Iš šitų dviejų sklypų 2,8271 yra dirbama žemė, o 4,0446 yra padysnys, pieva, nendrinų meldinukių buveinė, kurios įtrauktos į saugojimo sistemą. Ir aš negaliu ten sodinti bulvių. Todėl pasirašius panaudos sutartį gavau 0.47 ha dirbamos žemės sklypą kuris ribojasi su mano, tad bendrai gavosi 3,3 ha, apie 0,1 ha neleido deklaruoti, nes ten mažas kalniukas ir sakę kad yra lyg žemės erozija, ar kas ten. Taigi pirmais metais tiesiog negavau daugiau žemės kur galėčiau sodinti bulves. Taip pat nesuprasdamas valdos ir deklaracijų svarbos, pasikalbėję su mama nutarėm kad jau aš deklaruoju žemes tai taip kartu uždeklaravau ir mamos 0,5 ha pievą esančią (duomenys neskelbtini) kaime (duomenys neskelbtini), kur yra mano ūkio vykdymo vieta. Veikla tikrai yra vykdoma, jau vyksta ruošos darbai prieš šių metų bulvių sodinimą, ir vykdysiu ją toliau su mintimi didinti valdą, didinti produkciją, šiemet jau radau dar gabaliuką dirbamos žemės, kuri bus naudojama taip pat pasirašius panaudos sutartį, kurios užteks užtikrinti reikiamus rodiklius. Bei šiemet nedeklaruosiu savo vardu mamos namų valdoje esančios pievos.“

NMA, atsižvelgusi į pareiškėjo nurodytas aplinkybes, dėl kurių pareiškėjas 2024 metais neįvykdė įsipareigojimų, padarė išvadą, kad šios aplinkybės nepriskiriamos *force majeure* ar kitoms išimtinėms aplinkybėms.

NMA Skyrius 2025-04-28 priėmė ginčijamą sprendimą. Jame, be kita ko, nurodė, kad 2022-10-28 sprendimu paramos gavėjui skirta iki 36800,00 Eur paramos suma. Paramos gavėjas įsipareigojo įgyvendinti Projektą, nepažeisdamas sprendimo sąlygų, Įgyvendinimo taisyklių, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų, kiek jie susiję su Projekto įgyvendinimu, reikalavimų. 2022-11-08 išmokėtas 29440,00 Eur avansas. 2025-02-27 pateiktas Mokėjimo prašymas ir galutinė Projekto įgyvendinimo ataskaita. Teikdamas Paraišką ir sprendimu dėl paramos skyrimo paramos gavėjas prisiėmė įsipareigojimą pagal Įgyvendinimo taisyklių 30.2.3 papunktį užtikrinti, kad įgyvendinus verslo planą ir visu kontrolės laikotarpiu, ne mažiau kaip 50 proc. jo teisėtais pagrindais valdomų ŽŪN bus užsodinta kuriamo ūkio specializacijos augalais. Vertinant galutinį Mokėjimo prašymą ir galutinę Projekto įgyvendinimo ataskaitą nustatyta, kad paramos gavėjas nesilaikė įsipareigojimo, susijusio su atrankos kriterijumi, t. y. įgyvendinus verslo planą ne mažiau kaip 50 proc. teisėtais pagrindais valdomų žemės ūkio naudmenų užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais (bulvėmis, grybais). Įvertinus pareiškėjo pateiktos 2024 metų tiesioginių išmokų deklaracijos duomenis, nustatyta, kad specializuotais daržininkystės augalais pareiškėjas užsodino 3,20 ha, o tai sudaro 41,5 proc. nuo viso deklaruoto ploto arba 45,03 proc. nuo teisėtais pagrindais valdomo ploto. Įvertinus pateiktą pažymą apie žemės ūkio veiklos pajamas 2024 kalendoriniais metais, nustatyta, jog pajamos iš daržininkystės veiklos sudaro 92,09 proc. visų veiklos pajamų. 2025-04-14 el. paštu paramos gavėjui išsiųstas Paklausimas pateikti paaiškinimą, dėl kokių priežasčių 2024 metais nebuvo laikomasi įsipareigojimo. Atsakyme paramos gavėjas nepagrindė išimtinių aplinkybių ar nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių, kurios 2024 metais sutrukdė jam vykdyti prisiimtą įsipareigojimą, t. y. pasiekti Projekto atrankos kriterijus bei išlaikyti juos iki Projekto kontrolės

laikotarpio pabaigos. Sprendime taip pat nurodė, kad pareiškėjo nurodytos priežastys nelaikytinos nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybėmis, kadangi nepatenka į Reglamento Nr. 1306/2013 pavyzdinį *force majeure* aplinkybių sąrašą bei netenkina 4 teismų praktikos suformuluotų kriterijų: 1. Aplinkybės atsiranda jau po sutarties sudarymo, o sutarties sudarymo metu jų nebuvo ir kurių atsiradimo šalis negalėjo protingai numatyti; 2. Atsiradusios aplinkybės daro sutarties įvykdymą objektyviai negalimą; 3. Aplinkybės atsirado be šalies kaltės ir valios (tų aplinkybių negalėjo kontroliuoti ar negalėjo joms užkirsti kelio); 4. Šalis nebuvo prisiėmusi tų aplinkybių atsiradimo rizikos. Nurodė, kad atsižvelgiant į išdėstytas faktines aplinkybes, vadovaujantis Sankcijų taikymo metodikos 1 priedo lentelės 3 punkto 5 grafos 1 punktu ir 2.1 papunkčiu, Įgyvendinimo taisyklių 41 punktu, Administravimo taisyklių 243.2, 243.3, 243.12 papunkčiais ir 188 bei 189 punktais, taikoma 8 096,00 Eur dydžio sankcija, tai yra priimtas sprendimas neišmokėti likusios 7360,00 Eur paramos sumos bei susigrąžinti išmokėtą 736,00 Eur sumą sankcija už prisiimto įsipareigojimo neįvykdymą (ne mažiau kaip 50 proc. teisėtais pagrindais valdomų ŽŪN užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais). Sankcija apskaičiuota taip: vadovaujantis Sankcijų taikymo metodikos 1 priedo lentelės 3 punkto 5 grafos 2.1 papunkčiu (jei $D < 0$, sankcija apskaičiuojama pagal formulę procentais nuo paramos sumos: $S = -D/P \times 100$); apskaičiuotas sankcijos dydis 22 proc. $(-(-11)/50 \times 100)$ nuo skirtos paramos sumos, atsižvelgiant į 2024 metais nustatytus pažeidimus dėl atrankos kriterijų neišlaikymo (skirta pramos suma 36800,00 Eur x 22 proc. = 8 096,00 Eur).

Pareiškėjas su NMA sprendimu nesutinka, prašo jį panaikinti.

Ginčo teisiniams santykiams taikomos Įgyvendinimo taisyklės, Administravimo taisyklės, Sankcijų taikymo metodika, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas (toliau – ABTĮ), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – VAĮ) ir kiti teisės aktai.

Administravimo taisyklės nustato Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos bei Programos priemonių bendrą administravimo tvarką. Programos priemonių ir (arba) priemonių veiklos sričių, veiklų administravimo ir finansavimo tvarka nustatoma Programos priemonių įgyvendinimo taisyklėse (1 p.). Administravimo taisyklėse nustatyta, kad Agentūra, be kita ko, atlieka projektų, kuriems buvo skirta parama, priežiūrą; priima sprendimą dėl išmokėtų paramos lėšų ar jų dalies susigrąžinimo iš paramos gavėjo (11.8, 11.13 papunkčiai). Administravimo taisyklių VIII skyriaus „Projektų įgyvendinimo priežiūra“ III skirsnyje „Sankcijos“ 188 punkte nustatyta, kad netinkamai įgyvendinančiam (įgyvendinusiam) projektą paramos gavėjui, pareiškėjui, jų partneriui (-iams) gali būti taikomos ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos sankcijos. Pagal Programos priemones gali būti taikomos tokios sankcijos: paramos dydžio sumažinimas, paramos neskyrimas, reikalavimas grąžinti visą ar dalį išmokėtos paramos, kitos poveikio priemonės dėl su gauta arba prašoma parama susijusių įsipareigojimų nevykdymo ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymo. Pagal Administravimo taisyklių 189 punktą, detali sankcijų apskaičiavimo ir taikymo tvarka nustatoma, vadovaujantis Sankcijų taikymo metodika ir atskirų Priemonių įgyvendinimo taisyklėmis. Administravimo taisyklių 243 punkte nustatyta, kad pažeidimą Agentūra gali nustatyti tada, kai pareiškėjas arba paramos gavėjas pažeidžia Programos paramos gavimo ir naudojimo sąlygas: nesilaiko su skirta parama susijusių įsipareigojimų, nepasiekia priežiūros rodiklių, nepasiekia arba neišlaiko atitikties atrankos kriterijams ir (arba) tinkamumo sąlygoms (243.2 p. p.); vykdydamas projektą, pažeidė Lietuvos Respublikos ir (arba) ES teisės aktų reikalavimus, kiek jie yra susiję su projekto įgyvendinimu (243.3 p. p.); pažeidžia kitas paramos skyrimo ir naudojimo sąlygas (243.12 p. p.).

Įgyvendinimo taisyklėse (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2022-05-13) nustatyta, kad verslo plano įgyvendinimo pradžia – data, kai paramos gavėjas, pradėdamas įgyvendinti verslo planą, raštu apie tai informuoja Agentūrą (4.6 p. p.); verslo plano kontrolės laikotarpis – trejų metų laikotarpis nuo paskutinio paramos išmokėjimo dienos, per kurį tikrinama, kaip paramos gavėjas laikosi paramos paraiškoje ir verslo plane numatytų įsipareigojimų (4.7 p. p.). Įgyvendinimo taisyklių VII skyriuje „Įsipareigojimai“ 17 punkte įtvirtinti pareiškėjų prisiimami įsipareigojimai, vienas kurių – verslo plano įgyvendinimo metu ir verslo plano kontrolės laikotarpiu užtikrinti atitiktį atrankos kriterijams, už kuriuos paramos paraiškai suteikiami balai. Įgyvendinimo taisyklių XI skyriaus

„Paramos paraiškų atranka“ 30.2.3 p. p. nurodyta, jog pareiškėjas, kuriantis daržininkystės, uogininkystės, sodininkystės ūkį (kai pajamos iš kurio nors nurodyto žemės ūkio sektoriaus, įgyvendinus verslo planą ir visu verslo plano kontrolės laikotarpiu, sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų), įsipareigoja, kad, įgyvendinus verslo planą ir visu kontrolės laikotarpiu, ne mažiau kaip 50 proc. jo teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN bus užsodinta kuriamo ūkio specializacijos augalais, – suteikiama 15 balų. Įgyvendinimo taisyklių XIV skyriuje „Sankcijos“ 41 punkte nustatyta, kad netinkamai įgyvendinančiam (įgyvendinusiame) verslo planą paramos gavėjui gali būti taikomos Sankcijų taikymo metodikoje numatytos sankcijos.

Pareiškėjas NMA teiktoje Paraiškoje, skyriuje „Kita informacija“ 26 punktu įsipareigojo verslo plano įgyvendinimo metu ir verslo plano kontrolės laikotarpiu užtikrinti atitiktį atrankos kriterijams, už kuriuos Paraiškai buvo suteikti balai. To paties Paraiškos skyriaus 32 punkte pareiškėjas įsipareigojo, kad kurdamas daržininkystės, uogininkystės, sodininkystės ūkį (kai pajamos iš kurio nors nurodyto žemės ūkio sektoriaus, įgyvendinus verslo planą ir visu verslo plano kontrolės laikotarpiu, sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų veiklos pajamų), įgyvendinus verslo planą ir visu kontrolės laikotarpiu ne mažiau kaip 50 proc. pareiškėjo teisėtai pagrindais valdomų žemės ūkio naudmenų bus užsodinti kuriamo ūkio specializuotais augalais. Paraiškos XI skyriaus „Pareiškėjo deklaracija“ 1 punkte pareiškėjas patvirtino, kad Paraiškoje ir pateiktuose dokumentuose pateikta informacija yra teisinga, o 9 punkte pareiškėjas sutiko, jog tinkamumas gauti paramą būtų vertinamas pagal pareiškėjo pateiktus ir atitinkamais dokumentais pagrįstus duomenis bei viešuosiuose registruose esančius duomenis. Atsižvelgiant į nurodytą, pareiškėjo pažeidimas negali būti laikomas formaliu, kadangi be 15 atrankos balų, kurie suteikiami už tai, kad pareiškėjas įsipareigojo, jog įgyvendinus verslo planą ir visu kontrolės laikotarpiu, ne mažiau kaip 50 proc. jo teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN bus užsodinta kuriamo ūkio specializacijos augalais (Įgyvendinimo taisyklių 30.2.3 p. p.), pareiškėjo Paraiška netgi nebūtų teikiama tinkamumo gauti paramą vertinimui, nes Paraiška nesurinktų mažiausio balo, t. y. parama pareiškėjui išvis netgi nebūtų skirta.

Atkreiptinas dėmesys, jog paraiškų teikimas ir projektų įgyvendinimas yra savanoriško pobūdžio, jis nėra privalomas, o kiekvienas pareiškėjas pats įsivertina galimybes įgyvendinti projektą bei pasiekti projekto tikslus. Tai, kokius tikslus išsikelia pareiškėjai, ką jie nori sukurti savo siekiamais įgyvendinti projektais taip pat yra visiškai ir savanoriškas pareiškėjų pasirinkimas – kiekvienas pareiškėjas, geriausiai žinodamas savo veiklos procesus, veiklos potencialą ir siekiamus tikslus apibrėžia rodiklius, kuriuos jis nori pasiekti. Kiekvienas pareiškėjas, teikdamas paraišką pats nusistato ir nurodo, kokius atrankos kriterijus jis atitinka, NMA jokia forma nenurodo kokius atrankos kriterijus pareiškėjai turi pasirinkti. NMA nevertina kas būtų buvę jei atitinkamas pareiškėjas nebūtų nusirodęs atitinkamo atrankos kriterijaus paraiškoje ir kas būtų buvę, jei būtų nurodyti kiti atrankos kriterijai paraiškoje.

Nagrinėjamu atveju NMA sprendimu taikė pareiškėjui 8096,00 Eur dydžio sankciją, t. y. neišmokėti likusios 7360,00 Eur paramos sumos bei susigrąžinti išmokėtą 736,00 Eur sumą už prisiimto įsipareigojimo neįvykdymą (ne mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais), nustačiusi, jog neįvykdytas įsipareigojimas – ne mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais. Aplinkybės, jog mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN buvo užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais pareiškėjas skunde neginčija. Pareiškėjas skunde nurodo, kad įsipareigojimą, dėl ne mažiau kaip 50 proc. pareiškėjo teisėtai pagrindais valdomų žemės ūkio naudmenų užsodinimo daržininkystės augalais, vykdė tiek, kiek tai buvo objektyviai įmanoma. Iš realiai naudotino žemės ploto – 3,36 ha – net 3,2 ha buvo apsodinta bulvėmis. Tai sudaro apie 97 proc. viso naudotino ploto. Tuo tarpu atsakovė 2025-06-10 Komisijai pateikė pareiškėjo tiesioginių išmokų deklaraciją, kurioje deklaruotas 7,71 ha ŽŪN plotas, iš kurio 3,20 ha plote deklaruotos bulvės, 0,53 ha plote deklaruotos daugiametės pievos, 3,97 ha – meldinių nendrinukių buveinių išsaugojimas natūraliose ir pusiau natūraliose pievose, 0,01 ha yra netinkami paramai plotai. Įvertinus pareiškėjo pateiktos 2024 metų tiesioginių išmokų deklaracijos duomenis, atsakovė nustatė, kad specializuotais daržininkystės augalais pareiškėjas užsodino 3,20 ha, o tai sudaro 41,5 proc. nuo viso deklaruoto pareiškėjo ploto arba 45,03 proc. nuo teisėtai pagrindais valdomo ploto. Taigi, atsakovė

vadovaudamasi pareiškėjo tiesioginių išmokų deklaracija, NTR ir ŽŪDC duomenimis pagrįstai nustatė aplinkybę ir sprendė, jog pareiškėjas neįvykdė Įgyvendinimo taisyklių 30.2.3 papunktyje įtvirtinto įsipareigojimo, susijusio su atrankos kriterijumi, užtikrinti, kad įgyvendinus verslo planą ir visą kontrolės laikotarpį, ne mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN būtų užsodinta kuriamo ūkio specializacijos augalais.

Pareiškėjas skundą grindžia tuo, jog visada sąžiningai vykdė Projektą, pažeidimas padarytas pirmą kartą; argumentuoja, kad ne visa žemė buvo tinkama daržininkystei ir šios objektyvios sąlygos nuo pareiškėjo valios nepriklausė ir nebuvo nulemtos pareiškėjo neveiklumo, tačiau iš byloje esančių dokumentų, matyti, kad pareiškėjas pagal 2022-07-14 dovanojimo sutartį perėmė mamos valdą ir įsipareigojimus (pagal deklaraciją už 2022 m.), tame tarpe ir dėl daugiamečių pievų, meldinių nendrinukių buveinių saugojimo natūraliose ir pusiau natūraliose pievose, kuriuos ir toliau deklaravo (2023 m., 2024 m.) [*Komisijos pastaba – Paraiška paramai gauti buvo pateikta 2022-07-26*]. Taigi, pareiškėjas, žinodamas jog ne visa žemė bus tinkama daržininkystei bei savo prisiimtus įsipareigojimus dėl ne mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN užsodinimo kuriamo ūkio augalais (bulvėmis, grybais) ir žinodamas mamos įsipareigojimus dėl daugiamečių pievų, meldinių nendrinukių buveinių saugojimo natūraliose ir pusiau natūraliose pievose, savo noru sutiko perimti mamos valdą bei įsipareigojimus. Todėl Komisija pažymi, kad pareiškėjo argumentas dėl objektyvių nuo pareiškėjo valios nepriklausančių aplinkybių, kad ne visa žemė buvo tinkama daržininkystei, vertintinas kritiškai, nes nepagrįstas jokiomis teisės aktų nuostatomis, kadangi perimti mamos valdą ir įsipareigojimus dėl daugiamečių pievų bei saugomos meldinių nendrinukių populiacijos buveinės buvo pareiškėjo savanoriškas pasirinkimas.

Pareiškėjas skunde teigia, „*dėl informacijos stokos ir nepatyrimo padariau klaidą deklaruodamas vieną iš motinos pievų, kuri turėjo įtakos skaičiavimui <...>*“, tačiau iš bylos duomenų matyti, kad pareiškėjas prieš priimdamas sprendimą dėl mamos pievos deklaravimo, į NMA dėl konsultacijos nesikreipė, todėl laikytina, kad pareiškėjas kilus neaiškumams nebuvo suinteresuotas bendradarbiauti, t. y. kreiptis į NMA dėl kilusių klausimų, siekiant įvykdyti įsipareigojimus. Pažymėtina, kad NMA neatsako už pareiškėjų nepatyrimą, žinių ir patirties trūkumą. Patirties ar žinių stoka negali būti laikoma aplinkybe, leidžiančia nesilaikyti įsipareigojimų. LVAT savo praktikoje yra konstatavęs, kad „*<...> pareiškėjo nežinojimas apie Įgyvendinimo taisyklėse aiškiai numatytus reikalavimus <...> neatleidžia pareiškėjo nuo atsakomybės už nustatytą pažeidimą <...>*“ (LVAT 2017 m. lapkričio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1873-442/2017). Vertinant aplinkybes, kurios galimai sutrukdė tinkamai vykdyti įsipareigojimus, taip pat pažymėtina, kad paramos gavėjai, prisiimdami įsipareigojimus pagal paramos sutartis, turi žinoti apie verslo rizikų egzistavimą ir numatyti galimą jų apimtį. Todėl šios aplinkybės pagrįstai nėra pripažintos kaip netikėtos ar išskirtinės, dėl kurių atsiradimo nebuvo galimybės įvykdyti įsipareigojimų (LVAT 2021 m. liepos 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1370-261/2021). LVAT 2016-02-23 nutartyje administracinėje byloje Nr. A-240-858/2016 yra pasisakęs, jog „*Protingumo principas reikalauja, kad asmuo elgtųsi apdairiai, atidžiai, rūpestingai, teisingai ir sąžiningai. Asmens veiksmai konkrečioje situacijoje vertinami pagal apdairaus, rūpestingo, atidaus asmens elgesio adekvačioje situacijoje standartą. Tokia nuostata įpareigoja ne tik kitus asmenis veikti pagal įstatymus ar sutartis, bet ir patį suinteresuotą asmenį įpareigoja veikti racionaliai, operatyviai, siekiant išvengti kliūčių, užkertančių kelią pasiekti tikslą*“.

Komisija pažymi, kad pareiškėjas neneigia NMA nustatyto pažeidimo, tačiau laikosi pozicijos, jog sankcija negalėjo būti taikoma arba turėjo būti taikoma kita apimtimi. Pareiškėjas, pasisakydamas dėl sankcijos skyrimo nurodo, kad NMA priėmusi skundžiamą sprendimą dėl sankcijos taikymo neįvertino visų reikšmingų aplinkybių, mano, kad jam pritaikyta neproporcinga padarytam pažeidimui sankcija ir, kad dėl paskirtos sankcijos nukentės ne tik jis, tačiau ir Lietuvos gyventojai, kurie perka iš jo produkciją, „*<...> kadangi tokio dydžio skolų turėjimas tikrai apsunkintų tolimesnį darbų vykdymą, produkcijos išgavimą bei realizavimą*“. Komisija pažymi, jog šie pareiškėjo skundo argumentai nepaneigia jo prisiimto įsipareigojimo neįvykdymo fakto. Pareiškėjo skunde nurodytos aplinkybės taip pat neatitinka nenugalimos jėgos (*force majeure*) sąlygų. Papildomai pažymi, jog Sankcijų taikymo metodikos 9 punkte nustatyta, kad tais atvejais, kai

pažeidimas yra padarytas dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) arba išimtinių aplinkybių, sankcijos netaikomos. Tačiau išnykus nenugalimos jėgos arba išimtinėms aplinkybėms, pareiškėjai, paramos gavėjai ir partneriai privalo laikytis priimtų įsipareigojimų ir (arba) teisės aktuose nustatytų reikalavimų. Pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris privalo raštu, išskyrus atvejus, kai yra paskelbta nepaprastoji padėtis, ekstremalioji situacija ar karantinas, informuoti Agentūrą apie nenugalimos jėgos (*force majeure*) arba išimtinių aplinkybių atsiradimą ir išnykimą per 15 darbo dienų nuo tada, kai apie jas sužinojo. Komisija taip pat pažymi, jog iki sankcijos pareiškėjui paskyrimo pareiškėjas nesikreipė į atsakovę su informacija apie susiklosčiusias nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybes. Viešojoje teisėje galioja teisėtumo ir teisinio apibrėžtumo principai, kurie viešojo administravimo subjektą, nagrinėjamu atveju NMA, įpareigoja veikti tik įstatymo jam suteiktų įgaliojimų ribose. NMA vertinimu, pareiškėjo nurodytos aplinkybės negali būti siejamos su *force majeure* ar išimtinėmis aplinkybėmis, todėl sankcijos netaikymui pagal Sankcijų taikymo metodikos 10.13 papunktį nėra teisinio pagrindo, todėl atsakovė, nustačiusi įsipareigojimų nevykdymą, turėjo pagrindą spręsti dėl sankcijos taikymo. Šiuo atveju NMA, nustačiusi pažeidimą, sankciją taikė ne subjektyviai, o nagrinėjamu atveju vertindama situaciją ir remdamasi teisės aktais – Sankcijų taikymo metodika, t. y. taikė ne visos paramos susigrąžinimo sankciją, o proporcingą sankciją, konkrečiai taip, kaip nurodyta Sankcijų taikymo metodikoje. Pagal Sankcijų taikymo metodikos 4 punktą, pareiškėjui, paramos gavėjui ir partneriui už padarytus pažeidimus gali būti taikomos tokios sankcijos: paramos dydžio sumažinimas, paramos neskyrimas, reikalavimas grąžinti visą ar dalį sumokėtos paramos, kitos poveikio priemonės. <...> Sankcijų taikymo metodikos 5 punkte numatyta, kad sankcijų dydžiai yra nustatyti Metodikos prieduose. Sankcijų taikymo principus taip pat yra išaiškinęs LVAT „proporcingumas yra neatskiriama teisingumo, proporcingumo, sąžiningumo principų aspektas“ (LVAT 2013 m. balandžio 3 d. praktikos apibendrinimas. Administracinė jurisprudencija. 2013, Nr. 24, p. 563). Atsižvelgiant į nurodytą, konstatuotina, jog NMA priimtas sprendimas yra grindžiamas viešojo administravimo subjektui suteikta diskrecija. Naudodamasi suteikta diskrecija atsakovė nepažeidė imperatyvių teisės normų, teisės principų ir išlaikė viešojo administravimo subjekto pareigą pagrįsti savo priimamus sprendimus.

Komisija sutinka su atsakovės pozicija, kad nagrinėjamu atveju nesvarstytinas pažeidimo mažareikšmiškumo klausimas, nes pažeidimas nustatytas pateikus galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą. Sankcijų taikymo metodikos 12 p. numatyta, jog „pastebėjus, kad gali būti padarytas Metodikos 1 priede nurodytas pažeidimas, kuris laikomas mažareikšmiu ir kurį galima ištaisyti nedelsiant, sankcijos netaikomos, o pareiškėjui, paramos gavėjui ar partneriui pareiškiami žodinė pastaba (žodinė pastaba nurodoma dokumentuose, nurodant pagrindą). Tais atvejais, kai mažareikšmio pažeidimo nedelsiant ištaisyti negalima, pareiškėjui, paramos gavėjui ar partneriui pateikiamas rašytinis nurodymas pašalinti mažareikšmį pažeidimą ir nustatomas protingas terminas pažeidimui pašalinti, kuris gali būti pratęstas vieną kartą. Jeigu pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris nepašalina mažareikšmio pažeidimo, pakartotinai žodinė pastaba arba rašytinis nurodymas negali būti pateikiamas ir turi būti taikoma atitinkama sankcija“. Šiuo atveju, pareiškėjo projektas buvo įgyvendintas ir pašalinti pažeidimo nėra įmanoma, todėl nėra pagrindo taikyti Sankcijų taikymo metodikos nuostatų, susijusių su mažareikšmiu pažeidimu.

Apibendrinama Komisija sprendžia, kad atsakovė, nustačiusi įvardintą įsipareigojimų nevykdymo faktą, pagrįstai priėmė skundžiamą sprendimą. Administravimo taisyklių 243 punktas suteikia teisę atsakovei, pareiškėjui arba paramos gavėjui nustatyti pažeidimą, jei pareiškėjas arba paramos gavėjas pažeidžia Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos paramos gavimo ir naudojimo sąlygas: 1) nesilaiko su skirta parama susijusių įsipareigojimų, nepasiekia priežiūros rodiklių, nepasiekia arba neišlaiko atitikties atrankos kriterijams ir (arba) tinkamumo sąlygoms (Administravimo taisyklių 243.2 p. p.); 2) vykdydamas projektą, pažeidė Lietuvos Respublikos ir (arba) ES teisės aktų reikalavimus, kiek jie yra susiję su projekto įgyvendinimu (Administravimo taisyklių 243.3 p. p.); 3) pažeidžia kitas paramos skyrimo ir naudojimo sąlygas (Administravimo taisyklių 243.12 p. p.). Įgyvendinimo taisyklių 60 punkte nurodyta, kad netinkamai gyvendinančiam (įgyvendinusiame) projektą paramos gavėjui gali būti taikomos ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos sankcijos, viena jų - reikalavimas grąžinti visą ar dalį sumokėtos paramos.

Agentūra pagrįstai pareiškėjui taikė aptartas sankcijas, nes nustatė, kad pareiškėjas nesilaikė įsipareigojimo, susijusio su atrankos kriterijumi, t. y. įgyvendinus verslo planą ne mažiau kaip 50 proc. teisėtai pagrindais valdomų žemės ūkio naudmenų užsodinti kuriamo ūkio specializacijos augalais (bulvėmis, grybais). Įvertinus pareiškėjo pateiktos 2024 metų tiesioginių išmokų deklaracijos duomenis, Agentūra nustatė, kad specializuotais daržininkystės augalais pareiškėjas užsodino 3,20 ha, o tai sudaro 41,5 proc. nuo viso deklaruoto pareiškėjo ploto arba 45,03 proc. nuo teisėtai pagrindais valdomo ploto.

Skundžiamame sprendime aiškiai nurodyta, kad vertinant Paraišką, Projektui buvo suteikta 15 atrankos balų už tai, kad pareiškėjas, kuriantis daržininkystės, uogininkystės, sodininkystės ūkį, įsipareigojo, kad įgyvendinęs verslo planą ir visu kontrolės laikotarpiu, ne mažiau kaip 50 proc. jo teisėtai pagrindais valdomų ŽŪN bus užsodinta kuriamo ūkio specializacijos augalais (bulvėmis, grybais); šie suteikti atrankos balai nulėmė, kad pareiškėjas apskritai gavo paramą. Taip pat nurodyta, kad pagal Administravimo taisyklių 243.3 papunktį NMA gali nustatyti pažeidimą, kai paramos gavėjas, vykdydamas projektą, pažeidė Lietuvos Respublikos ir (arba) Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus, kiek jie yra susiję su projekto įgyvendinimu. Skundžiamame sprendime pareiškėjui išaiškintos Administravimo taisyklių 188 ir 189 punktuose nuostatos ir jų taikymo tvarka ir pagrindai, taip pat išaiškintos *force majeure* taikymo teisinės ir faktinės prielaidos, taip pat pateikiamas išsamus sankcijų dydžių nustatymo mechanizmas.

Komisija taip pat pažymi, kad teikdamas Paraišką ir būdamas susipažinęs su Įgyvendinimo taisyklių reikalavimais, pareiškėjas pats prisiėmė atsakomybę bei įsipareigojo laikytis visų paramos teikimo taisyklių, t. y. pareiškėjas prisiėmė atsakomybę ir dėl galimai kilsiančių pasekmių. Tai patvirtina ir byloje esantys duomenys – pareiškėjas, teikdamas Paraišką patvirtino, kad yra susipažinęs su Administravimo taisyklėmis, kuriose ir įtvirtinta, jog nesilaikant reikalavimų gali būti taikomos sankcijos. Taigi, Komisijos vertinimu, Agentūra, vertindama Paraišką ir priimdama skundžiamą sprendimą, procedūrų, turėjusių esminės reikšmės teisėtam sprendimui priimti, nepažeidė.

Pažymėtina, kad Komisija nevertina ginčijamo teisės akto ir veiksų (neveikimo) politinio ar ekonominio tikslingumo požiūriu, o tik nustato, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ar viešojo administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar teisės aktas arba veiksmas (neveikimas) neprieštarauja tikslams ir uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo įgaliojimus. ABTĮ 91 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti administracinio sprendimo panaikinimo pagrindai – jeigu jis yra: 1) neteisėtas iš esmės, tai yra savo turiniu prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams; 2) neteisėtas dėl to, kad jį priėmė nekompetentingas viešojo administravimo subjektas; 3) neteisėtas dėl to, kad jį priimant buvo pažeistos pagrindinės procedūros, ypač taisyklės, turėjusios užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo pagrįstumą.

VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktuose nustatyta, kad administraciniame sprendime turi būti nurodyta: administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės, administracinio sprendimo motyvai. Paminėtos VAĮ nuostatos nustato, jog individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos. Taigi, vertinant skundžiamo rašto teisėtumą, be kita ko, Komisija privalo įvertinti, ar jis atitinka privalomuosius individualiam administraciniam aktui (administraciniam sprendimui) keliamus reikalavimus, nustatytus VAĮ 10 straipsnyje, t. y. ar individualus administracinis aktas yra pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų nuostatomis, ar individualiame administraciniame akte aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos, nurodyta akto apskundimo tvarka.

Individualiame administraciniame akte motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Akte turėtų būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi, priimdamas administracinį aktą (LVAT 2018-04-13 nutartis administracinėje byloje Nr. A-1470-756/2018, 2019-03-28 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-432-502/2019, 2021-09-15 sprendimas administracinėje byloje Nr. A-2099-602/2021). Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad

viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų reikalavimų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (LVAT 2021-10-06 nutartis administracinėje byloje Nr. A-2422-602/2021). Individualiam administraciniam aktui taip pat yra keliamas motyvuotumo reikalavimas. Administracinio sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, dėl kurio jis priimama (LVAT 2025-02-26 sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-351-502/2025).

Vertinant NMA paaiškinimus, aptartą teisinį reglamentavimą ir skundžiamo rašto turinį, sprendžiam, kad jis iš esmės atitinka VAI 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktų bei 6 dalies reikalavimus, nes yra pagrįstas objektyviais duomenimis, konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, motyvų išdėstymas pakankamas ir aiškus, nurodytos reikšmingos faktinės aplinkybės. Skundžiamame rašte nurodyta tinkama apskundimo tvarka. Taip pat, byloje nėra duomenų, kad Skundžiamą raštą pasirašė netinkamas subjektas.

Komisija pažymi, kad aplinkybė, jog skundžiamas sprendimas priimtas ne pareiškėjo naudai, nepatvirtina jo nurodomų aplinkybių, kad šis sprendimas priimtas nepagrįstas ar neteisėtas. Komisijos vertinimu, NMA priimdama skundžiamą sprendimą išsamiai įvertino visus faktinius duomenis ir atliko taikyto teisinio reglamentavimo analizę, todėl jis atitinka VAI 10 straipsnio 5 dalies reikalavimus. NMA, priimdama Skundžiamą sprendimą, neviršijo jai suteiktų įgaliojimų, veikė jai priskirtos funkcijos tikrinti paraiškas ribose ir įgyvendino jai teisės aktais suteiktas kompetencijas.

Atsižvelgiant į faktines bylos aplinkybes ir ginčo situacijos teisinį reglamentavimą, Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos Kaimo plėtros ir paramos regionams departamento Kauno paramos administravimo skyriaus 2025-04-28 sprendimas „Dėl neišmokamos likusios paramos sumos ir taikomos sankcijos“ yra teisėtas ir pagrįstas, jo panaikinti pareiškėjo skundo argumentais nėra pagrindo, todėl skundas atmestinas.

Proceso dalyviai procesiniuose dokumentuose išdėstė daugiau argumentų, tačiau, Komisijos nuomone, jie nėra esminiai sprendžiant šią administracinę bylą ir niekaip nekeičia šiame sprendime padarytos išvados, todėl jų Komisija nenagrinės. Šiame kontekste paminėtina, kad Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – ir EŽTT) ir LVAT ne kartą pažymėta, jog teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliai atsakyti į kiekvieną argumentą (žr., pvz. EŽTT 1994 m. balandžio 19 d. sprendimas V. H. prieš Olandiją; 1997 m. gruodžio 19 d. sprendimas H. prieš Suomiją; LVAT 2011 m. lapkričio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A261-3555/2011).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjo (duomenys neskelbtini) skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo bylos šalys gali apskųsti Regionų administraciniam teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Birutė Pranevičienė

Komisijos nariai

Lionela Gelmanienė

Daiva Bereikienė